

BEU. SBE. Derg.
Cilt:4 Sayı:1 Haziran 2015

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN 2012-2013 HARCAMALARININ BİTLİS İLİ EKONOMİSİNE KATKISININ İNCELENMESİ

Fatih Ömür BİNİCİ* - Burcu KOYUNCU**

Kentlerin ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda gelişmesinde farklı aktörlerin rolünün olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Bu aktörlerden birisi olan yüksek öğretim kurumlarının; sürdürülebilir dengeli kalkınma ile bölgesel eşitsizlikleri azaltması ve bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik yapısının gelişimine katkı sağlaması, üniversitelerin önemini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, çalışmada Bitlis ilinde bulunan Bitlis Eren Üniversitesi'nde okuyan öğrencilerin yaptıkları harcamaların yöreye sağladığı ekonomik katkı, çarpan katsayısı yardımıyla hesaplanmıştır. Çalışmanın sonucunda 2012-2013 yılı içinde Bitlis Eren Üniversitesinde okuyan 5318 öğrencinin yaptığı harcamanın kente ekonomik anlamda 74.816.565 TL katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelime: *Kalkınma, Yükseköğretim Kurumları, Ekonomik Katkı*

ANALYSIS OF THE CONTRIBUTION OF UNIVERSITY STUDENTS' EXPENDITURES TO ECONOMY OF BİTLİS PROVINCE IN 2012-2013

There is an undeniable fact that the role of the different actors on economical, social and cultural development of cities. Institution of higher education is one of the actors, which reduces regional disparities with balanced sustainable development and contributes to the development of the socio-economic structure of the region so this reveals the importance of these institutions. In this context, it is calculated that the economic contribution to the region of their expenses of students in the province of Bitlis Eren University in Bitlis by using factor. Analyses showed that in the year 2012-2013, 5.318 university students in Bitlis contributed 74.816.565 TL to the city as a result of their expenditures.

Key words: *Development, Higher Education, Economic Contribution*

* Öğr. Gör. Bitlis Eren Üniversitesi Ahlat Meslek Yüksekokulu Finans-Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, fobinici@beu.edu.tr

** Öğr. Gör. Bitlis Eren Üniversitesi Ahlat Meslek Yüksekokulu Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Yerel Yönetimler Programı, bkoyuncu@beu.edu.tr

GİRİŞ

Ülkelerin genel sorunu olarak ortaya çıkan bölgesel eşitsizlikler, sürdürülebilir dengeli kalkınmayı etkilemekte ve sosyo-ekonomik sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Bu sorunlarla mücadele etmek ülkelerin kalkınma politikalarında ilk sırayı almış ve bölgesel kalkınmayı gerçekleştirmek için ülkeler yeni aktör arayışına girmişlerdir. Ülkenin kalkınmasına etki etmesinin yanında, bulunduğu bölgenin toplumsal yaşamının ve sosyo-ekonomik yapısının gelişmesini sağlayan üniversiteler, ülkelerin bölge ekonomilerini geliştirmelerine ve kentlere büyük ölçüde katkı sağlayan önemli devlet kurumları olmuşlardır.

Ülkelerin gerek duyduğu nitelikli insan gücü ihtiyacının karşılanmasında, bilginin üretilmesinde ve topluma hizmet götürülmesinde üniversiteler önemli rol oynamaktadır. Ayrıca yükseköğretim kurumları, insan sermayesini yetiştiren merkez olmanın yanı sıra firmalar için de; üniversite ve firma işbirlikleriyle yeni fikirler üreten bir tohum üretim merkezleri haline gelmişlerdir. Bu özellikleri kullanılarak 1950'li yıllardan günümüze kadar açılan yeni üniversitelerle bölgesel eşitsizlikler giderilmeye çalışılmış, bölgelerin kalkınması amaçlanmıştır.

Üniversiteler; yaptıkları harcamalar, istihdam ettikleri personel ve bağlantılı sektörlerle sağladıkları uyarıcı etkiler nedeniyle yerel ekonomilerin canlanmasında büyük bir öneme sahiptir. Üniversitelerde çalışan akademik ve idari personele ödenen maaşlar, öğrencilerin yapmış olduğu harcamalar, üniversitenin satın almış olduğu mal ve hizmet, istihdam ve gelir katkısı bu tür etkilerden birkaçıdır. Bu kurumlar, istihdam ettikleri idari ve akademik personel, sahip oldukları öğrenci yoğunluğu ve yörede farklı sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerle kurmuş oldukları ilişkiler nedeniyle yöre ekonomisine büyük katkılar sağlamaktadırlar. Sağlanan bu katkıların uzun soluklu olması sürdürülebilir bir kalkınmanın gerçekleştirilmesine de olanak sağlamaktadır. Gelişmede geri kalmış bölgelerde bulunan yükseköğretim kurumlarının bölgeye kattığı katma değer ile gelir dağılımını düzenleyici bir katkısı da vardır. Bu katkılar arasında yer alan ekonomik katkı, gerek üniversitelerde çalışan personelin gerekse öğrencilerin sosyal yaşantılarını devam ettirebilmeleri açısından yapmış oldukları harcamalar ile söz konusu kurumların bütçe harcamaları olarak değerlendirilebilir. Personel ile öğrencilerinin harcamaları nedeniyle kuruldukları kentlerde değişik sektörler için önemli miktarda talep oluşturarak kent ekonomisine büyük katkılar sağlamaktadırlar. Ayrıca üniversiteler, kentlerin imarı, yerleşim yapısının değişmesi, konut ve arsa fiyatları üzerinde etkili olmaktadır. Üniversitelerin kurulması ile birlikte yerleşke alanlarının çevresi cazibe merkezi haline gelmekte ve kentin gelişim yönü değişmektedir(Akçakanat vd., 2010, 169). Kuruldukları bölgede ekonomik kalkınmayı teşvik eden üniversiteler, aynı zamanda toplumun sosyo-kültürel yapısı üzerinde de çeşitli etkilere sahiptir. Üniversiteler, farklı

kültürel özelliğe sahip olan öğrencileri ve akademik personeli bir araya getirmekte ve kültürler arasında etkileşimin yaşanmasını sağlamaktadır.

Bu çalışmada, yükseköğretim kurumlarının, yukarıda sayılan fonksiyonları içinde en önemlisi olan kalkınmadaki rolü ve ekonomik yönleri incelenmiştir. Çalışma beş kısımdan oluşmaktadır. İlk bölümde yükseköğretimin önemine vurgu yapıldıktan sonra üniversitelerin sağladığı faydalar, özellikle ekonomik faydalar, irdelenmiştir. İkinci bölümde bölgesel kalkınmaya yükseköğretimin katkılarından bahsedilmiştir. Üçüncü bölümde literatürde bulunan benzer çalışmalara değinilmiş, Dördüncü bölümde ise, incelenecek olan Bitlis Eren Üniversitesi ve bölge olarak Bitlis yöresi hakkında bilgi verilmiş ve kullanılacak yöntem ile analiz şekli bahsedilmiştir. Son bölümde analiz sonuçları değerlendirilmiş ve ulaşılan sonuçlar sıralanmıştır.

2. BÖLGESEL KALKINMAYA YÜKSEKÖĞRETİMİN KATKISI

Son 30 yıldır bölgesel kalkınma yaklaşımında değişim gerçekleşmiştir. Geleneksel bölgesel kalkınma politikaları sadece pazara, işgücüne ve hammaddeye olan mesafeyi göz önüne alırken, yeni bölgesel politikalar ise sosyal ilişkiler, normlar ve kurumlardan oluşan bir yapıyı dikkate almaktadır. Artık doğrudan devlet yardımlarından ziyade işgücü, bilgi düzeyi, yaşam kalitesi gibi mekânın niteliğini artırıcı alternatif yatırımlara ve içsel gelişmeye daha çok önem verilmektedir (Akpınar, 2013, 32).

Bölgesel kalkınma yaklaşımındaki değişim; işgücü, bilgi düzeyi, yaşam kalitesi gibi mekânın niteliğini artırıcı kurumlar olan üniversitelerin önemini de ortaya çıkarmıştır. Günümüzde üniversiteler sadece eğitim-öğretim veren bilimsel kurumlar olmaktan çıkmış, aynı zamanda ekonomik anlamda piyasaya katma değer katan kurumlardır (Aktan, 2007, 25).

Yükseköğrenim kurumları, yer aldıkları kentlere ciddi bir katkı sağlamaktadırlar. Özellikle Türkiye’de, gelişmişlik oranı diğer bölgeler göre daha düşük olan Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri’nde üniversitelerin rolü daha da büyümektedir (Taşçı, 2008, 2-3). Bu bölgelerde üniversiteler sadece öğrenme kültürü, ilişkisel ve kurumsal adaptasyonu sağlamaz; aynı zamanda kente faydalı olan, kenti şekillendirme özelliğine de sahip unsurlardır (Çetin, 2007, 219).

Yükseköğretim kurumlarının buldukları bölgelerde sağladığı faydaları aşağıdaki gibi sıralayabiliriz; (Taşçı, 2008, 12).

- ❖ Bölgesel bilgi ekonomisinin ve bilgi toplumunun destekleyicisi olmaktadır.
- ❖ Ekonomik istikrar sağlamada rol almaktadır.
- ❖ Bölgenin sosyal yaşamının temel unsuru olmaktadır.

- ❖ Kültürel kaynakların temelini oluşturmakta ve güçlendirmektedir.
- ❖ Bölgenin uluslararası işbirliği yapmasında ve dışa açılmasında araç olmaktadır.
- ❖ Yenilikçi faaliyetler ve girişimciliğin temel kaynağı olmaktadır.
- ❖ Girişimci üniversite niteliğiyle bölgede aktif bir rol üstlenmektedir.

3. LİTERATÜR TARAMASI

3.1 Ülkemizde Yapılan Çalışmalar

Kaşlı ve Serel (2008) yaptıkları çalışmada, üniversitelerin ve öğrencilerinin tüketim harcamalarının analizi yapılmış ve bu harcamaların Gönen’de yerleşik firmalar üzerindeki ekonomik etkileri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda, Balıkesir Üniversitesi Gönen Meslek Yüksekokulu’nda eğitim-öğretimlerine devam eden 554 öğrenciye uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre, üniversite öğrencileri aylık bütçelerinin %34’ünü eğlence, % 23’ünü barınma-elektrik-su-gaz ve iletişim, %18’ ini yiyecek-içecek, %11’ini giyim, %10’unu ulaşım ve %4’ünü ise kırtasiye harcamaları için ayırmaktadır. 2006–2007 eğitim-öğretim yılında öğrenci başına aylık harcama ise 518,86 TL olarak gerçekleşmiştir. Araştırmaya katılan 554 üniversite öğrencisinin 2006–2007 eğitim-öğretim yılında toplam 2.300.000 TL harcama yaptığı görülmüştür.

Görkemli (2009) Selçuk Üniversitesi’nin Konya ekonomisine katkısını araştırmıştır. Araştırma da bu katkılar direkt, dolaylı ve uyarılmış olmak üzere üç grupta ayrılarak incelenmiştir. Selçuk Üniversitesi’nin Konya ekonomisine olan 2003’teki uyarılmış etkileri, Geliştirilmiş Dickey-Fuller durağanlık testi ve EKKY kullanılarak elde edilen çarpan katsayısının kullanılması sonucu hesaplanmış ve direkt ve dolaylı gelir toplamalarının yarattığı uyarılmış katkılar 852.587.466 TL olarak hesaplanmıştır.

Dalgar vd.(2009) yaptıkları çalışmada, yükseköğretim kurumlarının bölge ekonomisine katkısı bağlamında istihdam katkısı ve ekonomik katkı olmak üzere iki tür katkısı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca söz konusu ekonomik katkı için bir çarpan katsayısı hesaplanmıştır. Çalışmanın sonucunda 2008-2009 öğrenim yılında Bucak ilçesinde bulunan yükseköğretim kurumlarının ilçe ekonomisine; yaklaşık olarak istihdam boyutunda 372 kişi, ekonomik boyutta ise 45 milyon TL’lik bir katkı sağladığı tespit edilmiştir.

Yıldız (2010) Meslek yüksekokullarının yerel ekonomilere katkılarının somut olarak belirlenmesi amacı ile yapılan bu çalışmada, Kırklareli Üniversitesi Babaeski Meslek Yüksekokulu’nun 404 öğrencisinin katılımı ile yapılan bu çalışmaya göre öğrenciler aylık olmak üzere barınma 88.000 TL., Gıda 35.000TL.,

kitap-kırtasiye 30.000 TL., kantin ve yemekhane 25.000 TL. Şehirlerarası ulaşım 25.000 TL ve Şehir içi ulaşım için de 18.000 TL olmak üzere aylık toplam 221.000 TL. Düzeyinde harcama yaparak ilçe ekonomisine önemli bir gelir yaratmaktadır.

Ceyhan ve Güney (2011) Bartın üniversitesinde yapılan araştırmada, Üniversite'nin 2014 yılında toplam 249.567.822 TL gelir etkisi, toplam 5.865 kişi istihdam etkisi, toplam 165.561.164 TL yatırım etkisi yaratacağı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca 2019 yılında toplam 250.558.964 TL gelir etkisi, toplam 6.041 kişi istihdam etkisi, toplam 86.825.052 TL yatırım etkisi yaratacağı, 2024 yılında toplam 303.124.815 TL gelir etkisi, toplam 7.071 kişi istihdam etkisi, toplam 125.577.468 TL yatırım etkisi yaratacağı, 2030 yılında toplam 399.825.730 TL gelir etkisi, toplam 8.690 kişi istihdam etkisi, toplam 205.285.645 TL yatırım etkisi yaratacağı tahmin edilmiştir.

Selçuk (2012) Bu araştırmada, Ekim 2012'de Atatürk üniversitesi öğrencilerine yönelik uygulanan anketlerden elde edilen veriler kullanılarak, öğrenci harcamaları analiz edilmiş ve il ekonomisine katkısının ne olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada üniversite öğrencilerinin bir ayda 744,66 TL harcama yaptıkları tespit edilmiş ve bu veriden hareketle Atatürk Üniversitesi Yerleşkesi'nde eğitim gören 31.276 öğrencinin (ilde sekiz ay buldukları varsayımı altında), toplamda il ekonomisine yaklaşık yılda 186,3 milyon TL katkı sağladıkları belirlenmiştir. En çok harcama kalemi ise %15,7 oranıyla barınma ve en az harcama yapılan kalemin ise %7,3 sportif aktivite harcamaları olduğu belirlenmiştir.

Selçuk ve Başar (2012) yaptıkları araştırmada, Kasım 2012'de Kafkas Üniversitesi öğrencilerine yönelik uygulanan anketlerden elde edilen veriler kullanılarak, öğrenci harcamaları analiz edilmiş ve il ekonomisine katkısının ne kadar olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada üniversite öğrencilerinin bir ayda ortalama 549,63 TL harcama yaptıkları tespit edilmiş ve bu veriden hareketle Kafkas Üniversitesi Yerleşkesinde eğitim gören 12.500 öğrencinin, ilde sekiz ay buldukları varsayımıyla, toplamda il ekonomisine yaklaşık yılda 54.9 Milyon TL katkı sağladıkları tespit edilmiştir. En harcama yapılan kalemi %21,23 oranıyla barınma harcamaları olmuştur. En az harcama yapılan kalemi ise %3,67 oranıyla haberleşme harcamaları olmuştur.

Soysal vd. (2012) bu çalışmada Kilis 7 Aralık Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrenciler üzerinde uygulanan ankete göre elde edilen veriler SPSS istatistik programı ile analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Bu bağlamda, 417 öğrencinin katılımı ile yapılan ankette aylık toplam gelir 456 TL, aylık toplam gider ise 414 TL olarak belirlenmiştir. Yaklaşık 6000 öğrencinin bu harcama miktarı ile yıllık yaptığı harcama yaklaşık 29.808.000 TL'dir. Bu anlamda, öğrencilerin şehir ekonomisine göz ardı edilemeyecek bir katkısının olduğu söylenebilir.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN 2012-2013 HARCAMALARININ BİTLİS İLİ
EKONOMİSİNE KATKISININ İNCELENMESİ

Tablo 1 Literatür Taraması

Çalışmanın Yapıldığı Üniversite	Sağladığı Katkı
Balıkesir Üniversitesi-Gönen Meslek Yüksek Okulu (2008).	2.300.000 TL
Selçuk Üniversitesi (2009).	852.587.466 TL
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (2009).	45.000.000 TL
Kırklareli Üniversitesi-Babaeski Meslek Yüksekokulu (2010).	221.000 TL
Bartın üniversitesi (2011).	205.285.645 TL
Atatürk Üniversitesi (2012).	186.300.000 TL
Kafkas Üniversitesi (2012).	54.900.000 TL
Kilis 7 Aralık Üniversitesi (2012).	29.808.000 TL

4. BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN 2012-2013 YILINDAKİ HARCAMALARININ BİTLİS YÖRESİNİN KALKINMASI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Bu bölümde, 2007 yılında Bitlis'te kurulan Bitlis Eren Üniversitesinin 2012-2013 yılları arasında okuyan öğrencilerin yöre ekonomisine yaptığı katkı incelenecektir. Bitlis Eren Üniversitesine bağlı; il merkezinde 4 Fakülte, 2 Enstitü, 2 Yüksekokul, 4 Meslek Yüksekokulu, İlçelerde ise; 1 Yüksekokul, 3 Meslek Yüksek Okulu bulunmaktadır.

4.1 Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi

2012-2013 yılında Bitlis Eren Üniversitesi'nin çeşitli bölümlerinde (Fakülte, Yüksekokul, Enstitü ve Meslek Yüksekokullarında) 5318 öğrenci öğrenim görmektedir. Araştırma veri toplama aracı olarak anket kullanılmış olup, ilde bulunan 5318 öğrenciyi temsilen 1.000 öğrenciye anket yapılmıştır. Ancak anket çalışmasına 920 öğrenci dönüş yapmıştır. Öğrencilere uygulanan anket formunda öğrencilerin aylık harcamaları ve ikamet ettikleri yer, en çok hangi alanda harcama yaptıkları ve gelirlerinin ne kadar olduğu sorulmuştur. Anket yoluyla elde edilen veriler ile öğrencilerin yıl içerisinde ne kadar harcama yaptıkları tahmin edilmiştir. Tüketim fonksiyonu yardımı ile elde edilen marjinal tüketim eğilimi kullanılarak çarpan katsayısı hesaplanmıştır. Elde edilen çarpan katsayısı, öğrenci harcamaları

ile çarpılarak, söz konusu yükseköğretim kurumun da okuyan öğrencilerin Bitlis ekonomisine olan toplam katkısı hesaplanmıştır.

4.2 Araştırma Bulguları

Çalışmada yükseköğretim kurumunun bölgesel kalkınmaya olan etkileri, statik ve uyarılmış katkılar olmak üzere iki şekilde incelenmiştir. Statik katkı, herhangi bir çarpan etkisi ile desteklenmemiş katkı demektir. Yükseköğretim kurumları buldukları bölgeye iki çeşit statik katkı sağlar (Dalgas vd. 2009: 39). Bunlardan ilki İstihdam katkısı, kelime anlamıyla işgücünün ekonomik faaliyetler içine alınması ve üniversite öğrencilerinin harcamalarının yerel ekonomi üzerinde hem direkt hem de uyarılmış etkileri söz konusudur. Bu etkilerin yerel halkın gelirleri, merkezi ve yerel yönetim gelirleri üzerinde yarattığı doğrudan ve dolaylı etkilerin yanı sıra kamu harcamaları üzerindeki etkilerinden de bahsedilmektedir. (Selçuk ve Başar,2012: 89). Bu da gelir transferi yapılması anlamına gelir. Çalışmada öğrenci harcamalarının Bitlis iline katkısı değerlendirilmiştir. Yapılan anketin demografik sonuçlar tablo 2 de ayrıntılı sunulmuştur.

Tablo 2 Demografik Sonuçlar

		F	%
Cinsiyet	Kadın	546	59,4
	Erkek	374	40,6
	Toplam	920	100,0
Yaş	16-30	797	86,6
	31-45	95	10,3
	46 ve Üzeri	28	3,1
	Toplam	920	100
Eğitim Aldığı Birim	Fakülte	259	28,1
	Yüksekokul	62	6,7

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN 2012-2013 HARCAMALARININ BİTLİS İLİ
EKONOMİSİNE KATKISININ İNCELENMESİ

Enstitü	7	0,7
MYO	592	64,2
Toplam	920	100

Tablo 2' de görüldüğü gibi araştırmaya katılan 920 öğrencinin % 59,4 kız ve % 40,6'sı ise erkek öğrenciden oluşmaktadır. Öğrencilerin büyük çoğunluğu 16-30 yaş diliminde olduğu, bu da ankete katılanların % 86,6 karşılacaktır. Bitlis eren üniversitesinde okuyan öğrenci sayısının büyük çoğunluğunun Meslek yüksekokullarında eğitim görmelerinden dolayı ankete katılan öğrencilerin %64,2'lik kısmını meslek yüksekokulunda okuyan öğrenciler oluşturmuştur.

Tablo 3 Öğrencilerin İkamet Ettikleri Yer

	F	%
Kiralık Ev	318	34,5
Ailem İle	184	20,0
Otel	17	1,8
Nerede Kalıyorsunuz? Pansiyon	158	17,1
Yurt	232	25,5
Öğretmen Evi	5	0,5
Polis Evi	3	0,3
Diğer	3	0,3
Toplam	920	100

Tablo 3’de verilen sonuçlara göre ankete katılan öğrencilerin %34,5 kiraladıkları evde, %25,5 yurt’ta, % 20’si ise ailesiyle birlikte kalmaktadır. Bu sonuçların yanı sıra öğrencilerin % 20’lik kısmı ise diğer (Otel, Pansiyon, Öğretmen Evi, Polis Evi ve Diğer) alternatif yerlerde kalmaktadırlar. Ankette bulunan diğer bir soru ise; “En Çok Hangi Alanda Harcama Yapıyorsunuz?”. bu soruya verilen cevap ise Tablo 4’te Ayrıntılı olarak verilmiştir

Tablo 4 En çok Harcama Yapılan Alan

	F	%
Konaklama	387	42.3
Harcama Yapılan Alan		
Ulaşım	271	29.4
Eğitim	169	18.3
Eğlence	64	6.9
Diğer	29	3.1
Toplam	920	100

Tablo 4 de ayrıntılı gösterilen harcama alanlarına bakıldığı zaman öğrencilerin %42 ile en çok konaklamaya harcama yaptıkları görülmektedir. Konaklama harcamalarını %29 ile ulaşım harcamaları takip etmektedir.

5.3 Öğrenci Harcamalarının Ekonomik Katkısı

Bitlis Eren Üniversitesinde okuyan öğrencilerden ankete katılan öğrencilerin verdikleri harcamayla cevaplarına göre 2012-2013 yılı eğitim öğretim dönemi içerisinde yaptıkları aylık harcamaların ortalaması 405,206 TL olarak bulunmuştur. Bu bulgu eşliğinde eğitim dönemi içerisinde 8 ay Bitlis ilinde buldukları varsayımı altında Bitlis Eren Üniversitesinde okuyan Tablo 5’de görüldüğü gibi 5318 öğrencinin toplam harcamaları;

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN 2012-2013 HARCAMALARININ BİTLİS İLİ
EKONOMİSİNE KATKISININ İNCELENMESİ

Tablo 5 Bitlis Eren Üniversitesinde Eğitim Gören Öğrenci Sayısı

Birim	Öğrenci Sayısı
Fakülte	869
Yüksekokullar	349
Enstitüler	17
Meslek Yüksekokulları	4083
Toplam	5318

Aylık Toplam Ekonomik Katkı= Bir Aylık Öğrenci Harcaması X Öğrenci Sayısı

$$= 405,206 \text{ TL} \times 5318$$

$$= 2.154.855 \text{ TL}$$

Yıllık Toplam Ekonomik Katkı = Aylık Toplam Ekonomik Katkı X Kalınan Süre

$$= 2.154.855 \text{ TL} \times 8$$

$$= 17.238.840 \text{ TL}$$

2012 yılı içerisinde öğrencilerin harcama tutarları 405,206 TL iken, gelir sorusuna verdikleri cevapların ortalaması ise 428,251 TL olarak bulunmuştur. 2013 yılı içerisinde yaptıkları harcamaya ortalaması 440,850 TL, gelirlere verilen cevapların ortalaması 474,120 TL' dir. Elde edilen sonuçlar ile bir öğrencinin net gelirinde oluşan artışın harcamalarına ne derecede etki ettiğini hesaplamak için marjinal tüketim eğilimi formülü aşağıdaki gibi kullanılmıştır.

$$MTE = \Delta C / \Delta Y$$

$$MTE = 35,644 / 45,869$$

$$MTE = 0,77$$

ΔC : Harcamalardaki artış miktarı

ΔY : Gelirdeki artış miktarı (Selçuk ve Başar, 2012: 89)

Bu sonuç bize gelirdeki her 100 TL'lik artışın 77 TL'lik kısmının harcadığını göstermektedir.

Çarpan katsayısının formülü aşağıda belirtilmiştir.

$$\text{Çarpan Katsayısı} = 1 / (1 - MTE)$$

(Ünsal,1998: 39). Formüle marjinal tüketim eğilimi eklemek suretiyle hesaplanan çarpan kat sayısı;

$$\begin{aligned}\text{Çarpan katsayısı} &= 1/(1-0,77) \\ &= 4,34 \text{ olarak bulunmuştur.}\end{aligned}$$

Çarpan katsayısı ile hesaplanan toplam katkı ise;

$$\begin{aligned}\text{Toplam ekonomik katkı} &= \text{Yıllık ekonomik toplam katkı} \times \text{Çarpan katsayısı} \\ &= 17.238.840 \text{ TL} \times 4,34 \\ &= 74.816.565 \text{ TL sonucuna ulaşabiliriz.}\end{aligned}$$

SONUÇ

Bu yükseköğretim kurumları ülkelerin gerek duyduğu nitelikli insan gücü ihtiyacının karşılanmasında, bilginin üretilmesinde ve topluma hizmet götürülmesinde önemli rol oynamaktadırlar. Bu özelliklerinin yanı sıra gerek faaliyette buldukları bölgenin çevre koşulları gerekse yapısal koşullara göre farklı özelliklerinin de ortaya çıktığı görülmektedir. Özellikle sosyo-ekonomik açıdan henüz gelişmekte olan bölgelerde bulunan üniversitelerin asli fonksiyonlarının yanında bölgesel kalkınmayı desteklemek gibi önemli misyonları da üstlendiği görülmektedir. Ayrıca bölgesel kalkınma yaklaşımındaki değişim; işgücü, bilgi düzeyi, yaşam kalitesi gibi mekânın niteliğini artırıcı kurumlar olan üniversitelerin önemini bir kat daha artırmıştır. Günümüzde üniversiteler sadece eğitim-öğretim veren bilimsel kurumlar olmaktan çıkmış, aynı zamanda ekonomik anlamda piyasaya katma değer katan, kalkınmayı destekleyen kurumlardır.

Bu kapsam da yukarıda değinilen asli görevlerinin dışında Bitlis Eren Üniversitesinin Bitlis iline yaptığı ekonomik katkı incelenmiştir. Yüksek öğretim kurumunda öğrenim gören 5318 öğrenciyi temsilen 920 öğrenciye anket yapılarak bir örneklem oluşturulmuştur. Çalışmada söz konusu yükseköğretim kurumunun bölge ekonomisine katkısı bağlamında istihdam katkısı ve ekonomik katkı olmak üzere iki tür katkıdan söz edilmiştir. Ayrıca söz konusu ekonomik katkı için bir çarpan katsayısı hesaplanarak bu katkıların il ekonomisi için toplamda ne kadar katma değer yarattığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonucunda bir öğrencinin ayda ortalama 405,206 TL harcama yaptığı saptamasından hareketle, ilde bulunan öğrencilerin toplamda aylık bazda 2.154.855 TL, yıllık bazda ise 17.238.840 TL'lik bir harcama gerçekleştirdiği, çarpan katsayısı yardımıyla hesaplanan uyarılmış katkı ise; 74.816.565 TL olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN 2012-2013 HARCAMALARININ BİTLİS İLİ
EKONOMİSİNE KATKISININ İNCELENMESİ

Sonuç olarak, yöredeki kalkınma hareketlerine destek veren ve gün geçtikçe büyüyen Bitlis Eren Üniversitesi Bitlis yöresi için üstlendiği görevi yerine getirmede başarılı sonuçlara ulaşmıştır. Önümüzdeki yıllarda daha fazla öğrencinin öğrenim göreceği düşünülürse, bu katkının daha da artacağı ve yörenin kalkınmasının daha hızlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aktan, C. Coşkun (2007) “Yüksek Öğretimde Değişim: Global Trendler- Yeni Paradigmal Yönelimler”, içinde C. Can Aktan, *Değişim Çağında Yükseköğretim*, Yaşar Üniversitesi, Birleşik Matbaacılık, İzmir.
- Akcakanat, Tahsin, Çarıkçı, İlker ve Dulupçu, M. Ali (2010) “Üniversite Öğrencilerinin Buldukları İl Merkezine Ekonomik Katkıları ve Harcama Eğilimleri: Isparta 2003-2009 Örneği”, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:22, ss.165-178.
- Akpınar, Rasim (2013) “Türkiye’de Değişen Bölgesel Kalkınma Politikaları”, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(6), ss. 29-46.
- Bitlis Eren Üniversitesi “2012 Yılı İdare Faaliyet Raporu”, s.75.
- Ceyhan, Said ve Güney, Gül (2011) “Bartın Üniversitesinden Bartın İlinin Ekonomik Gelişimine 20 Yıllık Projeksiyonda Katkılarının Değerlendirilmesi”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 183-207.
- Çetin, Murat (2007) “Bölgesel Kalkınma ve Girişimci Üniversiteler”, *Ege Akademik Bakış*, 7(1), 217- 238.
- Dalgar, Hüseyin, Kaya, Murat ve Tunç, Hakan (2011) “Bölgesel Kalkınmada Yükseköğretim Kurumlarının Rolü ve Bucak Örneği”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(4), ss. 55-73.
- Görkemli H. Nur (2009) “Selçuk Üniversitesi’nin Konya Kent Ekonomisine Etkileri”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22 (1), ss.39-50.
- Kutlar, Aziz (2005), *Uygulamalı Ekonometri*, Nobel Yayınevi, Ankara.
- Kaşlı, Mehmet ve Serel, Alpaslan (2008) “Üniversite Öğrenci Harcamalarının Analizi ve Bölge Ekonomilerine Katkılarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma”, *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 15(2), ss. 99-113.
- Ünsal, Erdal (1998), *Mikro İktisat*, Kutsan Ofset Matbaacılık, Ankara.
- Sevüktekin, M. (2007). *Ekonometrik zaman serileri analizi*. Nobel Yayınevi, Ankara.
- T.C. Sosyal Güvenlik Kurumu/ www.sgk.gov.tr/
- Türkiye İstatistik Kurumu/ <http://www.tuik.gov.tr/>
- Türkiye İş Kurumu/ www.iskur.gov.tr/

- Selçuk N. Gökalg (2012) “Atatürk Üniversitesi Öğrencilerinin Harcamalarının Analizi ve Erzurum Ekonomisine Katkısı”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (3)., ss. 317-330.
- Selçuk N. Gökalg ve Başar, Selim (2012) “Kafkas Üniversitesi Öğrencilerinin Harcamalarının Kars İli Ekonomisine Katkısı”, *Kafkas Üniversitesi, İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4 (3), ss. 89-106.
- Soysal, A. vd. (2012) “Kilis 7 Aralık Üniversitesi Öğrencilerinin Kilis Ekonomisine Katkısı: 2011-2012 Eğitim-Öğretim Yılı Örneği”, *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, (13)24, ss. 251-270.
- Taşçı, Deniz (2008). *Anadolu Üniversitesinin Eskişehir'e Etkileri ve Şehrin Üniversiteyi Algılayışı*, 336 Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Yıldız, Emel (2010) “Meslek Yüksekokullarının Yerel Ekonomiye Katkıları: Babaeski Meslek Yüksekokulu Örneği”, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), ss.87-102.